

Töökeskonnnavolinik – kes ta on?

Töokeskkonnavolinik

Töokeskkonnavolinik on töötajate esindaja töökohal. Ta on sinu töökaaslane, kelle töötajad on selle ülesande täitmiseks valinud.

Töokeskkonnavolinik osaleb töötajate esindajana töötervishoiu ja ohutute tööviiside edendamises ning teeb selleks koostööd tööandjaga.

Seaduse järgi tuleb töökohal, kus töötab regulaarselt vähemalt kümme töötajat, valida töokeskkonnavolinik ja kaks ase-aitjat. Töötajad võivad soovi korral valida töokeskkonnavoliniku ka väiksemas töökohas.

Töokeskkonnavoliniku valimine on töötajate õigus ja nende huvides. Seadus kohustab tööandjat teavitama töötajaid nende õigusest valida töokeskkonnavolinik ning tegema koostööd valitud volinikuga.

Mis vahe on usaldusisikul ja töokeskkonnavolinikul?

Usaldusisik ja töokeskkonnavolinik on mõlemad töötajate esindajad, kuid nende ülesanded on erinevad. Usaldusisik jälgib töötingimuste ja kollektiivlepingu täitmist, töokeskkonnavolinik aga tööohutust ja töotervishoidu.

Ülesanded

Töokeskkonnavolinik tutvub töökoha töokeskkonna, töövõtete ja töökollektiiviga seotud küsimustega, mis mõjutavad töötajate tervist ja ohutust.

Ta teeb tööandjaga koostööd haiguste ja tööõnnetuste ennetamiseks ning osaleb vajadusel töötaja toetajana töö- võime ja õnnetuste aruteludes.

Lisaks tutvub töokeskkonnavolinik tööohutust ja -tervishoidu käsitlevate seaduste ning muude tööohutuse ja -tervishoiu eeskirjade ja nõuetega.

Töokeskkonnavoliniku ülesanded hõlmavad nii füüsilist kui ka vaimset töokeskkonda. Füüsilised ohud on näiteks libisemis- või kukkumisoht, vaimsed ohud aga kiusamine või sobimatu kohtlemine.

Töokeskkonnavolinik julgustab töötajaid pöörama tähelepanu nii enda kui ka teiste töö ohutusele ja tervislikkusele ning tooma esile võimalikud probleemid ja riskid.

Samuti edastab töokeskkonnavolinik töötajatelt saadud teabe tööohutuse ja töotervishoiu teemadel, et neid saaks koos tööandjaga läbi arutada ja käsitleda.

Roll sobimatu kohtlemise korral

Kui töökohal ilmneb sobimatut kohtlemist või vaimset koormust põhjustavaid probleeme, aitab töokeskkonnavolinik olukorda selgitada. Töötajad võivad temaga rääkida ning ta on kohustatud saadud teavet konfidentsiaalsena hoidma.

Tööandjal on seadusest tulenev kohustus sobimatusse kohtlemisse töökohal sekkuda. Selleks, et tööandja saaks olukorda selgitada ja võtta vajalikud meetmed, peab ta siiski teadma, keda on väidetavalt sobimatult koheldud ja keda peetakse olukorraga seotuks.

Töötaja soovil võib töokeskkonnavolinik osaleda tugisikuna koosolekul, kus töötajaga seotud küsimusi arutatakse.

Töokeskkonnavoliniku ülesanne on toetada nii töötajaid kui ka tööandjat probleemide põhjuste väljaselgitamisel ja lahenduste leidmisel ning teha ettepanekuid töökorralduse parandamiseks, et sarnaseid olukordi tulevikus vältida.

Õigused

Töokeskkonnavoliniku staatus tuleneb seadusest. Ametiühingu Teollisuusuusliitto ja tööandjate liidu vahel sõlmitud kollektiivlepingutes ning nende lisadena olevates töokeskkonna koostöölepingutes on täpsustatud töokeskkonnavoliniku staatust ja õigusi. Ka selles osas on ametiühing läbirääkimiste teel saavutanud seadusest paremad tingimused.

Erinevate valdkondade kollektiivlepingud erinevad üksteisest. Oluline on kontrollida oma töökoha kohta kehtiva kollektiivlepingu üksikasju.

Ülesannete täitmine tööajal

Töokeskkonnavolinik võib oma ülesannete täitmiseks kasutada tööaega ning selle aja eest maksab tööandja talle töötasu. Kui palju tööaega saab selleks kasutada, sõltub töökoha suurusest. Suurtes, sadade töötajatega töökohtades võib töokeskkonnavolinik tegutseda volinikuna täistööajaga. Keskmise suurusega töökohtades jääb voliniku ülesannete täitmiseks kuluv aeg tavaliselt mõnest tunnist nädalas kuni poole tööajani. Väikes-tes töökohtades täidab töokeskkonnavolinik oma ülesandeid põhitöö kõrvalt.

Tasu

Tööandja maksab töokeskkonnavolinikule lisaks tööülesannete täitmise eest ka kollektiivlepingus sätestatud hüvitist. Selle suurus sõltub samuti töökoha suurusest. Suurtes töökohtades võib tasu olla isegi üle 200 euro kuus, kuid enamasti jääb see umbes 50–150 euro vahele. Väikestes töökohtades tasu ei maksta.

Tööruumid ja -vahendid

Tööandja peab tagama töokeskkonnavolinikule sobiva ruumi, kus ta saab hoida dokumente ning pidada rahulikus keskkonnas töötajatega vestlusi. Töokeskkonnavolinikul on õigus kasutada tööandja kontori- ja sidevahendeid oma tööohutusvaldkonna ülesannete täitmiseks.

Teabe saamine ja osalemine

Töokeskkonnavolinikul on õigus saada tööandjalt teavet töökoha tööohutusega seotud küsimuste kohta oma ülesannete täitmiseks. Tal on õigus tutvuda näiteks dokumentide ja nimekirjadega, mida tööandja on seaduse järgi kohustatud pidama.

Töokeskkonnavolinikul on samuti õigus tutvuda töotervishoiu lepinguga ning töotervishoiu koostatud töökoha tegevuskavaga. Lisaks on tal õigus osaleda töotervishoidu puudutavate küsimuste käsitlemisel enne otsuste tegemist. Töokeskkonnavolinik saab ka töotervishoiult teavet, mida on vaja töötingimuste parandamiseks töökohal.

Töökesskonnavolinik osaleb töökoha töökesskonnakomisjoni tegevuses, töökohas tehtavatel töökesskonna kontrollidel ning vajadusel ka koosolekutel, kus tööandja, töötaja ja töötervishoiu esindaja arutavad töötaja töövõimet. Töötajal on alati õigus kutsuda töökesskonnavolinik endale toeks tööandjaga peeta-vale vestlusele.

Tööandja peab andma töökesskonnavolinikule teavet kõigi ohusolukordade ja tööõnnetuste kohta, millest töötajad on tööandjat teavitanud. Tal on samuti õigus töö peatada, kui töös ilmneb selge ja vahetu oht õnnetuseks või haigestumiseks.

Kaitse

Töökesskonnavolinik võib sattuda keerulisse olukorda, kaitstes töötajate õigust ohutule ja tervislikule töökesskonnale. Oma ülesannete täitmise tõttu on töökesskonnavolinikul seadusest tulenev eriline kaitse töölepingu ülesütlemise ja tema tööalase olukorra halvendamise eest.

Töökesskonnavolinikku ei tohi tõlt vabastada seetõttu, et ta täidab töökesskonnavoliniku ülesandeid. Töökesskonnavoliniku töölepingu lõpetamine tootmislikel, majanduslikel või töötajast tulenevatel põhjustel on väga piiratud ja keeruline. Samuti ei tohi teda usaldusülesande täitmise tõttu viia üle vähem sood-sale ametikohale ega madalama tasuga tööle.

See kaitse võimaldab töökesskonnavolinikul tegutseda ilma hirmuta, et tema enda tööalane positsioon või töötingimused võivad selle tõttu halveneda. Kaitse kehtib teatud aja jooksul ka pärast seda, kui töökesskonnavoliniku volitused on lõppenud.

Vastutus

Seaduse kohaselt lasub peamine vastutus ja otsustusõigus töökoha tööhutuse tagamise eest alati tööandjal.

Töökesskonnavolinik tegutseb töötajate esindajana ega vas-tuta tööhutuse nõuete täitmise ega tööhutusvalaste õigusak-tide järgimise eest töökohal. Samuti ei vastuta ta töötajatega juhtuda võivate tööõnnetuste ega teiste isikute tehtud vigade või hooletussejätmistest eest.

Koolitus

Tööandja vastutab töökesskonnavoliniku koolitamise eest.

Teollisuusliitto liige, kes tegutseb töökesskonnavolinikuna, ei pea oma ülesannetega üksi toime tulema. Teollisuusliitto toetab tema teadmiste ja oskuste arengut tööhutust ja töötervishoidu käsitlevate õigusaktide ning heade tavade alase koolituse kaudu. Koolituse ajal maksab töötasu tööandja.

Teollisuusliitto Murikka õppekeskuses on töökesskonnavolini-kele välja töötatud põhjalik õpitee. Koolitustel saavad töökess-konnavolinikud omavahel tutvavaks, vahetada kogemusi ning õppida ja saada tuge ka üksteiselt.

Tööandja maksab töökesskonnavolinikule koolitusel osa-lemise aja eest töötasu. Koolitus, majutus koolituse ajal ning toitlustus on töökesskonnavolinikule tasuta. Samuti hüvitatakse koolituskohta sõiduga seotud kulud.

Töökesskonnavoliniku valimine

Töökesskonnavoliniku valimine on töötajate õigus. Tööandja ei tohi osaleda valimisprotsessis ega seda mõjutada.

Valimiste ettevalmistamisel on oluline tutvuda põhjalikult Tööhutuskeskuse töökesskonnavoliniku valimise juhendiga (Työturvallisuuskeskuksen työsuojeluvaaliohje), et valimised toimuksid vormiliselt ja menetluslikult korrektselt, eriti juhul, kui töökohal puudub varasem kogemus töökesskonnavoliniku vali-misega. Samuti on soovitatav võtta juba ette ühendust Teolli-suusliittoga.

Töökesskonnavolinik ja tema asetäitjad

Töökesskonnavolinikule valitakse kaks asetäitjat.

Kui töökesskonnavolinik ei saa ajutiselt näiteks puhkuse või haiguslehe tõttu oma ülesandeid täita, täidab asetäitja tema eest ülesandeid, mida ei saa edasi lükata. Sellised on näiteks tööhutusjärelvalve asutuse tehtud kontrollis osalemine või töökohal toimunud tööõnnetuse selgitamine.

Kui töökesskonnavolinik on püsivalt takistatud oma üles-andeid täitmast, täidab asetäitja ülejäänud ametiaja. Tema asemele tulnud asetäitjal on töökesskonnavoliniku staatus.

Tööandjat tuleb alati teavitada olukordadest, kus asetäitja täidab töökesskonnavoliniku ülesandeid.

Ametiaeg

Töökesskonnavoliniku ametiaeg on tavaliselt kaks kalendriaas-tat. Töölepingutes või kohapeal töökoha töökesskonnakomisjo-nis võib kokku leppida ka kuni nelja aasta pikkuse ametiaja

Kandidaatide ülesseadmine

Valimisprotsess algab kandidaatide ülesseadmisega vähemalt kaks nädalat enne valimiste toimumist. Kandidaadid esitatakse valimiskomisjonile, mis koosneb valitud töötajatest.

Kui inimene esitab oma kandidatuuri, peab ta märkima, kas ta kandideerib töökesskonnavolinikuks või asetäitjaks. Valimis-komisjon kinnitab tähtjaks esitatud kandidaadid.

Kandideerimisõigus on kõigil otse tööandjaga töösuhtes olevatel töötajatel, sealhulgas tähtajalistel ja osalise tööajaga töötajatel. Kandideerida ei saa töötajad, kes töötavad rendi-või alltöövõtufirma kaudu. Samuti ei saa kandideerida need, kes täidavad töökohal tööandja esindaja rolli.

Kui valimiskomisjonile esitatakse iga usaldusülesande kohta ainult üks kandidaat, võib valimine toimuda nn kokkuleppelistel valimistel ilma hääletuseta.

Valimised

Töökesskonnavoliniku valimiste korraldamine on töötajate üles-anne ning seda juhivad valimiskomisjon. Valimised võib läbi viia töökoha hääletusena, posti teel või elektrooniliselt.

Tööandja esitab valimiskomisjonile nimekirja hääleõiguslikest töötajatest kelleks on kõik selles töökohas töösuhes olevad töötajad ning tagab ka valimisteks vajaliku ruumi.

Kui valimispäev on kokku lepitud, teavitatakse valimiste ajast ja kohast näiteks töökoha teadetetahvil vähemalt kaks nädalat enne valimiste toimumist.

Tulemuste teatamine

Valimiskomisjon kuulutab välja valimistulemused. Tööandja peab teavitama töökeskkonnavoliniku ja asetäitjate valimisest Tööohutuskeskust (Työturvallisuuskeskus).

Teollisuusliitto liikmed, kes on valitud töökeskkonnavolinikuks või asetäitjaks, peavad ise oma valimisest teatama Teollisuusliittole.

KKK

Aga kui töökohal ei ole töökeskkonnavoliniku?

Kui oled Teollisuusliitto liige ja sinu töökohal ei ole töökeskkonnavoliniku, võid tööohutuse ja tervishoiuga seotud küsimustes ning probleemide korral pöörduda otse Teollisuusliitto poole. Samuti tasub alustada vestlusi töökaaslastega õiguse üle valida töökeskkonnavolinik.

Miks tasub valida töökeskkonnavolinik?

Kui töökohal on töökeskkonnavolinik, on töötajatel paremad võimalused oma seisukohtade ja tähelepanekute esiletoomiseks tööohutuse küsimustes. Üldiselt on olukord parem nendes töökohtades, kus on töökeskkonnavolinik.

Töökeskkonnavolinik jälgib tööohutuslaste seaduste täitmist ja osaleb koostöös tööandjaga näiteks tervishoiu korraldamise planeerimises. Töötaja võib paluda töökeskkonnavoliniku endale toeks töövõime, töökoormuse või tööohutuse teemalistes aruteludes tööandjaga.

Aga kui töökohal on vähe töötajaid?

Töötajate arv ei mõjuta töökeskkonnavoliniku valimist. Kui sinu töökohal töötab regulaarselt vähemalt 10 töötajat, on töökeskkonnavoliniku valimine kohustuslik. Töökeskkonnavoliniku võib valida ka väiksematesse töökohtadesse.

Kes võib saada töökeskkonnavolinikuks?

Just sinust võib saada töökeskkonnavolinik, kui oled otseses töösuhtes oma tööandjaga. Töökeskkonnavolinik ei pea olema superinimene ega teadma kõike. Piisab, kui ta on kursis oma töökoha asjadega, huvitatud ühiste küsimuste lahendamisest, valmis õppima tööohutuse ja tervishoiu teemasid ning andama endas hea kuulaja, julge teemade tõstataja ja osava läbirääkija oskusi.

Kui ma ei ole töökeskkonnavolinikuga nõus?

Oluline on töökeskkonnavoliniku toetada ning anda talle aktiivselt teada oma mõtetest ja ettepanekutest töökoha küsimustes. Samuti võid ise kandideerida järgmistel valimistel või soovitada töökaaslast kandidaadiks.

Kes on töökeskkonna esindaja?

Lisaks töökeskkonnavolinikule võivad töötajad valida ka töökeskkonna esindajaid. Töökeskkonna esindaja esindab tavaliselt kindlat töötajate rühma, näiteks kindla osakonna töötajaid või kindlat ametirühma. Töökeskkonna esindajal ei ole seadusest tulenevat staatust ega kollektiivlepingutega kokku lepitud õigusi. Mis on töökeskkonna koostöö?

See on tööandja ja töötajate koostöö ohutu ja tervisliku töökeskkonna nimel.

Mis on töökeskkonnaalane koostöö?

Töökeskkonnaalane koostöö tähendab tööandja ja töötajate koostööd töökoha ohutuse ja tervislikkuse edendamiseks. Eesmärk on ennetada õnnetusi, haigestumisi ja muid terviseriske. Töökeskkonnavolinik esindab selles koostöös töötajaid.

Kes on tööandja määratud tööohutuse spetsialist?

Tööandja määratud tööohutuse spetsialist on isik, kes vastutab tööohutuse praktilise korraldamise eest ning tegutseb tööandja esindajana töökeskkonnaalases koostöös.

